

31. Про Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики : Указ Президента України від 01.10.2002 р. № 887 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/zl/portal/search>

32. Положення про Державний Комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, затверджене Указом Президента України від 18.03.2003 р. № 225/2003 (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента від 05.03.2004 р. № 280/2004, від 10.01.2005 р. № 18/2005) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/zl/portal/search>

33. Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні, затверджене постановою КМУ від 22.06.1999 р. № 1109 (із змінами, внесеними Постановою КМУ від 19.08.2002 р. № 1217) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

34. Положення про Міжвідомчу раду з питань захисту прав споживачів, затверджене постановою КМУ від 13.03.2002 р. № 317 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

35. Методичні рекомендації щодо створення та організації роботи структурних підрозділів з питань захисту прав споживачів сільської, селищної, міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dssu.gov.ua

36. Концепція державної політики у сфері захисту прав споживачів на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 березня 2017 р. № 217-р.

37. Положення про порядок застосування державними органами у справах захисту прав споживачів фінансових санкцій за порушення Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами», затверджене Наказом Державного комітету стандартизації, метрології та сертифікації України від 10 січня 2001 р. № 3 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 11. – С. 265.

38. Структурний аналіз листів-звернень громадян до Держспоживстандарту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dssu.gov.ua

39. Dunning T.J. Trades' Unions and strikes / T.J. Dunning. – London : «Quarterly Reviewer», 1860. – P. 35–36.

40. Захист прав споживачів в Європейському Союзі в контексті наближення українського законодавства до європейських стандартів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/FEAO_Zahyst_prav_A5_web.pdf

** Мандибура Віктор Омелянович – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України.*

** Хижняк Владислава Олександрівна – кандидат економічних наук, головний науковий консультант відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України.*

Стаття надійшла до редакції 19 вересня 2017 р.

УДК 330.101:338.2

Олена Ніколюк *
Борис Нечипоренко *

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У статті розглянуто та співставлено особливості оподаткування малого та середнього бізнесу на території України та у країнах Євросоюзу. Досліджено основні проблеми державного оподаткування. Обґрунтовано перспективні напрями вдосконалення податкового законодавства для підвищення конкурентоспроможності підприємств на європейському ринку та у сучасному соціально-економічному просторі.

Ключові слова: євроінтеграція, суб'єкт підприємництва, спрощена система оподаткування, податкові канікули, податкова пільга, фінансові інвестиції.

Николюк О. В., Нечипоренко Б. А. Особенности налогообложения малого бизнеса в контексте евроинтеграции.

В статье рассмотрены и сопоставлены особенности налогообложения малого и среднего бизнеса на территории Украины и в странах Евросоюза. Исследованы основные проблемы государственного налогообложения. Обоснованы перспективные направления совершенствования налогового законодательства для повышения конкурентоспособности предприятий на европейском рынке и в современном социально-экономическом пространстве.

Ключевые слова: евроинтеграция, субъект предпринимательства, упрощенная система налогообложения, налоговые каникулы, налоговая льгота, финансовые инвестиции.

Nikoliuk O. V., Nechyporenko B. A. Features of small business taxation in the context of European integration.

The article considers and compares the peculiarities of taxation of small and medium-sized businesses in Ukraine and in the countries of the European Union. The main problems of state taxation are investigated. Prospective directions of perfection of the tax legislation for increase of competitiveness of the enterprises in the European market and in a modern social and economic space are justified.

Keywords: eurointegration, business entity, simplified taxation system, tax holidays, tax privilege, financial investments.

Постановка проблеми. Побудова в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки тісно пов'язана з євроінтеграцією у перспективі для малого бізнесу України. Основним недоліком запровадження податкових реформ у нашій державі є відсутність узгодженої послідовності організації цього процесу. Суть реформування повинна базуватися на загальноєвропейських принципах.

Україна почала своє перелаштування, уклавши угоду про асоціацію з Євросоюзом, що стало першим кроком до змін, проте відсутність чіткості та структурованості дій не дозволяє сповна скористатися усіма перевагами такого злиття.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження впливу європейської інтеграції на вдосконалення оподаткування України та підвищення конкурентоспроможності малого бізнесу можна побачити у численних наукових працях таких вчених, як: Шевчук О. Д., Лютий І. О., Білецька Т. М., Горбінська І. В., Смірнова О. М., Серебрянський Д. М., Калюжний Р. А., Гришова І. Ю., Митяй О. В., Шестаковська Т. Л., Гнат'єва Т. М., Стоянова-Коваль С. С., Дяченко О. П, та багатьох інших [1–10]. Проте, враховуючи постійні зміни у нашому законодавстві й оподаткуванні суб'єктів підприємництва, можна сказати, що дане питання залишається актуальним та потребує подальшого опрацювання.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сучасних проблем та обґрунтування перспектив оподаткування суб'єктів малого бізнесу з урахуванням вимог євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Високий рівень національної економіки та наповнення державного бюджету безпосередньо залежить від результативності податкового навантаження прибутків суб'єктів підприємництва. Система оподаткування України на сьогодні є недостатньо дієвою, адже продовжується тінізація прибутків та зарплат платників, податковий тиск на них, бюрократична система здачі звітів, недосконалість програм для електронної здачі звітності тощо.

Визначення терміну «малий бізнес» у контексті оподаткування в різних галузях та у різних країнах досить різне. Воно може ґрунтуватися на критеріях як кількісних (чисельність працівників; оборот (обсяги продажу); вартість активів; чистий прибуток; кількість філій або підрозділів; частка фірми на ринку, сукупний капітал фірми), так і якісних (висока організаційно-функціональна гнучкість; значний рівень конкуренції; проста організація на засадах безцехової структури; поєднання в одній особі кількох виробничо-управлінських

функцій; потреба у підтримці держави та великого бізнесу) [1]. Так, для прикладу, Європейською комісією сюди віднесено суб'єктів господарювання, що використовують працю не більше 50 найманих працівників, та чий річний оборот або ж річний баланс не перевищує 10 млн. євро. Загалом, в ЄС малим бізнесом вважають, якщо залучено до 100 працівників, у Великобританії – 50, в США – 500. В Україні ж до суб'єктів малого підприємництва прийнято відносити, якщо середня кількість найманих працівників за рік не більша, аніж 50 осіб [2].

В Україні, станом на 01.01.2016 рік діяло 327814 малих підприємств, що становить 95,5 % від загальної кількості, з них 284241 – це мікропідприємства, в той час, як частка великих підприємств лише 0,1 % (423), а середніх – 4,4 % (15203). Найбільша кількість малого бізнесу припадає на торгівлю, сільське, лісове та рибне господарство, проте є сфери, в яких практично всі діючі підприємства є малими і будь-яка різка зміна може призвести до суттєвих проблем в даній галузі, зокрема, операціями з нерухомістю зайняті 98,5 % малих підприємств і лише 1,5 % – середніх, схожа ситуація в освітній, інформаційній та телекомунікаційній галузях тощо.

Існує багато прихильників та противників євроінтеграційної співпраці. Критики апелюють тим, що суть євроінтеграції передбачає участь усіх країн-членів Європейського Союзу у військових конфліктах, також українські фахівці можуть мігрувати, працевлаштовуючись в інших країнах, знижується духовність нації тощо. Загалом Україна стане більш залежною від країн – європейських лідерів, частково втратить свій суверенітет. У Європейському Союзі є також країни, що не підтримали загальні правила щодо системи оподаткування. Так, наприклад, Словаччина та Естонія відмовилися від прийняття спеціальних податкових режимів та суттєво скоротили розміри податкових пільг та державних гарантій для малого бізнесу, тим самим вирівнюючи бізнес усіх розмірів. У Словаччині було скасовано майже всі винятки із загальних правил оподаткування, що зробило їх значно простішими та прозорішими, знизило рівень корупції, а також усунуло можливості застосування схем, спрямованих на сплату податків за меншими ставками. У Естонії фізичні особи, що займаються бізнесом, сплачують податок на прибуток за загальною ставкою 21 % [3–4].

Як показує досвід, спрощена система оподаткування передбачала підтримку малого та середнього бізнесу, проте у результаті витіснила середню ланку суб'єктів підприємництва. Робота малих підприємств за спрощеною системою знизила трудові відносини, тим самим спровокувавши виплату заробітної плати «у конвертах». Вплинув на дану проблему ще фактор збільшення мінімальної заробітної плати до 3200 грн, що у свою чергу збільшило витрати підприємств на ЄСВ. Тому важливо зважувати усі сторони подібної співпраці.

Розкриваючи тему євроінтеграції у перспективі для малого бізнесу України, варто зазначити основні переваги цього злиття для нашої держави, адже це стане, все ж таки, поштовхом до її удосконалення та осучаснення для відповідності європейським стандартам, які б нівелювали мінуси спрощеної системи оподаткування в Україні.

Таблиця 1

Плюси та мінуси спрощеної системи оподаткування в Україні

Плюси	Мінуси
Легкість нарахування єдиного податку	Обмежена кількість видів діяльності, обсягу доходу, кількості працівників
Зменшення адміністративного тиску на платників при проведенні контролю податкових зобов'язань	Невідповідність сплачених податків економічному результату господарської діяльності та високі ставки податку з обороту
Спрощення у веденні бухгалтерської та податкової звітності	Розмір єдиного податку для платників I і II груп не залежить від результатів діяльності
Відносна простота заповнення та подання податкової звітності	Суми єдиного податку фізичної особи-платника сплачуються авансом за звітний період (квартал)
Звільнення від сплати низки податків і обов'язкових платежів	Елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за умови сплати ПДВ

Євроінтеграція дозволить вийти зі своєю пропозицією на зовнішні ринки, виступаючи головним шляхом для модернізації економіки, розвитку технологічного аспекту, залучення нових інвестицій, забезпечення населення робочими місцями, покращення конкурентоспроможності українських товарів тощо [5].

Окрім цього важливим у співпраці України з Євросоюзом є перспектива забезпечення переконливих методів політичної стабільності та безпеки держави, що передбачає злагоджені дії по контролю за експортно-імпортною діяльністю та блокування розповсюдження зброї масового знищення, контрабанди тощо. Найбільшим недоліком функціонування малого бізнесу в Україні є відсутність достатнього рівня фінансового потенціалу, саме тому спеціалізовані урядові програми Євросоюзу націлені на його кредитування за пільговими умовами, зниження ставок оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Окрім цього, євроінтеграція забезпечує пошук інвесторів та надання власних гарантій фінансовим установам для отримання кредитів суб'єктами підприємництва.

Вивчаючи особливості оподаткування малого бізнесу у контексті євроінтеграції, варто розуміти, що Євросоюз запровадив безліч пільг для суб'єктів малого бізнесу, серед яких спрощення заповнення бухгалтерської звітності по сплаті ПДВ, подання звітності по сплаті ПДВ не щомісяця, а один раз на рік, преференційне оподаткування, пріоритетне субсидювання, лізинг, інформаційне забезпечення тощо. Окрім цього у багатьох країнах ЄС існують пільгові ставки по сплаті податку на прибуток малих та середніх підприємств по відношенню до великих. Більше того, існує практика тимчасового звільнення від сплати податку на прибуток, враховуючи діяльність суб'єкта, що займається науковими дослідженнями, впровадженням сучасних інформаційних технологій тощо. У країнах Євросоюзу немає поняття подвійного оподаткування для дочірніх підприємств. Такий комплекс заходів націлений на підняття активності малого бізнесу, залучення фінансових інвестицій та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва.

Особлива увага приділяється фінансовій підтримці, зокрема спрощенню умов отримання позик та наданню державних гарантій за позиками, виданими приватними банками. Важливою формою державної фінансової підтримки є надання податкових преференцій [6].

Деякі інші варіанти раціонального оподаткування є те, що малі суб'єкти підприємництва перебувають на загальній системі оподаткування та сплачують усі податки на рівні із великими підприємствами, проте, на відміну від останніх, мають можливість користуватися відповідними пільгами для розвитку своєї діяльності.

Отже, реформа спрощеної системи оподаткування є доцільною, з огляду на численні недоліки наявної податкової системи, проте необхідно удосконалювати й загальну систему. Лібералізувавши умови загальної системи та змінивши рівень податкового тиску та ставлення платників до податків, держава зможе провести реформу спрощеної системи безболісно для бюджету, для підприємців та для ринку споживачів. Зміни в умовах оподаткування малого бізнесу варто розпочати з того, що потрібно вдосконалити механізм недопущення фіктивних підприємств чи послуг, що нівелює основний недолік єдиного податку.

У досвіді країн з передовим рівнем економіки податки завжди були інструментом стабілізації. Податкове регулювання є основним непрямим інструментом впливу на поєднання податкових заходів з іншими формами економічної системи у контексті довготривалого економічного зростання.

Євроінтеграція сприяє веденню власного бізнесу за межами власної держави. Єврокомісія надає підтримку та супроводжує держав-членів Євросоюзу щодо створення малого бізнесу, використовуючи менш бюрократичну процедуру реєстрації, встановлює лояльніші умови стосовно розміру статутного капіталу. Уряд держави повинен бути зацікавленим у підвищенні конкурентоспроможності національних підприємств. Тому ми вважаємо, що доцільно було б створити відповідні структури, котрі займалися б розробкою та супроводом спеціальних програм по сприянню розвитку малого бізнесу. Такі інституції повинні консультувати платників щодо специфіки їхньої діяльності, здійснювати контроль

якості товарів чи послуг, які надає підприємець, надавати консалтингові та бухгалтерські послуги, проводити навчання з кадрами, підвищуючи їхню кваліфікацію. Основні переваги співпраці у контексті євроінтеграції ми виокремили у *Табл. 2*.

Таблиця 2

Основні напрямки розвитку суб'єктів малого підприємництва у контексті євроінтеграції

1.	Застосування податкових пільг, субсидій, державних транснів
2.	Забезпечення платників державними гарантіями для отримання кредитів та позик за заниженими відсотковими ставками
3.	Вдосконалення електронних баз/реєстрів, знижуючи рівень бюрократії при створенні суб'єкта підприємництва
4.	Вдосконалення системи податкових канікул, що дозволить більшій кількості підприємств скористатися цією перевагою
5.	Спрощення здачі бухгалтерської звітності зі сплати податків
6.	Створення окремих структур, що займатимуться розробкою та супроводом спеціальних державних програм

** Джерело: [7–8]*

Висновки. Під час розроблення основних напрямів реформування податкової політики та підвищення рівня соціально-економічного розвитку України слід зважати на досвід реалізації політики оподаткування малого та середнього бізнесу в країнах Європейського Союзу, проте з урахуванням об'єктивних умов функціонування вітчизняного сектору малого підприємництва. Євроінтеграційні процеси потребують формування прозорих, прогнозованих та простих правил оподаткування малого бізнесу, що сприятиме підтриманню засад конкуренції, а також спрощенню ведення бізнесу. Проте в умовах недостатності фінансових ресурсів та необхідності жорсткої податкової мобілізації слід пам'ятати про фактор зайнятості та платоспроможного попиту, котрий забезпечує малий і середній бізнес. Умови ведення бізнесу, оподаткування та адміністрування мають відповідати економічному змісту господарської діяльності й стимулювати приватну ініціативу, яка в період кризи може стати вагомим інструментом стабілізації соціально-економічної ситуації в країні.

Список використаних джерел:

1. Підходи до визначення суб'єктів малого і середнього бізнесу та їх застосування в банківській практиці / А. Гідулян // Вісник НБУ. – 2011, Лип. – С. 40–45.
2. **Paying Taxes 2016. The global picture / World Bank Group and PwC** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/thematic-reports/paying-taxes/>
3. Досвід країн Центральної Європи у здійсненні економічних реформ: ідеї та рекомендації для України. – К. : МЦПД, 2005. – 43 с.
4. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І. А. Грицяк, Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. – 264 с.
5. Квасовський О. Р. Оподаткування малого бізнесу в Україні: фіскальний і стимулюючий потенціал: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / О. Р. Квасовський; Терноп. академія народ. госп-ва. – Т., 2003. – 20 с.
6. Розвиток податкової системи України: трансформація спрощеної системи оподаткування / Т. І. Єфименко, С. Л. Лондар, Ю. Б. Іванов [та ін.]; ДНУ «Акад. фін. управління». – К., 2011. – 246 с.
7. **Gryshova I. Yu. The estimation of enterprise trade name competitiveness / I. Gryshova, O. Mityay, S. Stoyanova-Koval** // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 2(6). – С. 85–91.
8. **Strielkowski W. Ukrainian labour migration in the Czech Republic / W. Strielkowski, I. Gryshova** // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 4(8). – С. 224–231.
9. Митяй О. В. Державне регулювання розвитку агроформувань в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Митяй, О. М. Галицький, О. В. Николюк // Вісник Сумського національного

аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2017. – Вип. 4. – С. 20–25. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2017_4_5

10. Наумов О. Б. Механізм державно-приватного партнерства як інструмент стабілізації інвестиційного процесу / О. Б. Наумов, С. С. Стоянова-Коваль // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 6. – С. 98–105.

** Ніколюк Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економіки підприємств Одеського державного аграрного університету.*

** Нечипоренко Борис Антонович – аспірант Інституту законодавства Верховної Ради України.*

Стаття надійшла до редакції 12 вересня 2017 р.

УДК 339.1

Анастасія Шомникова *

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

У статті проаналізовано ефективні практики функціонування систем охорони здоров'я різних країн світу. Обґрунтовано можливості і напрями використання зарубіжного досвіду в організації та плануванні інфраструктури ринку медичних послуг в Україні.

Ключові слова: медичні послуги, інфраструктура ринку медичних послуг, державне медичне страхування, державно-приватне партнерство, зарубіжний досвід.

Шомникова А. В. Зарубежный опыт организации и планирования инфраструктуры рынка медицинских услуг.

В статье проанализированы эффективные практики функционирования систем здравоохранения разных странах мира. Обоснованы возможности и направления использования зарубежного опыта в организации и планировании инфраструктуры рынка медицинских услуг в Украине.

Ключевые слова: медицинские услуги, инфраструктура рынка медицинских услуг, государственное медицинское страхование, государственно-частное партнёрство, зарубежный опыт.

Shomnykova A. V. Foreign experience of organization and planning of medical services' market infrastructure.

Effective practices of health protection systems' functioning in different countries of the world are analysed in the article. Possibilities and directions for the use of foreign experience in organization and planning of medical services' market infrastructure in Ukraine are substantiated.

Keywords: medical services, medical services' market infrastructure, state medical insurance, public-private partnership, foreign experience.

Недостатні ефективність і якість медичних послуг в Україні, низький рівень забезпеченості ними вразливих верств населення зумовлюють потребу в державному регулюванні вітчизняного ринку таких послуг. Як показує світова практика, розвинений ринок медичних послуг забезпечує населенню належний доступ до якісного медичного обслуговування, опосередковано сприяючи збільшенню тривалості життя, поліпшенню здоров'я, збереженню генофонду.

Аналіз зарубіжного досвіду із запровадження та функціонування систем медичного обслуговування, у тому числі державного регулювання ринку медичних послуг, допомагає